

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кафедра міжнародної економіки

**Т.В. Андросова, Т.В. Шталь, О.В. Кот,
О.І. Печенка, О.М. Блохіна**

ТОРГОВА ПОЛІТИКА ТА КОМЕРЦІЙНА ДИПЛОМАТІЯ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ТРЕНІНГУ
для студентів спеціальності
7.03050301 «Міжнародна економіка»**

Харків 2015

УДК 658.822(076.1)
ББК 65.428
Т – 60

Авторський колектив:

Т.В. Андросова, Т.В. Шталь, О.В. Кот, О.І. Печенка, О.М. Блохіна

Рецензенти:

Н.Л. Савицька – доктор економічних наук, професор Харківського державного університету харчування та торгівлі;

Л.М. Яцун – кандидат економічних наук, професор Харківського державного університету харчування та торгівлі

*Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
(протокол № 8 від 25 грудня 2015 року)*

*Схвалено навчально-методичною комісією економічного факультету
(протокол № 5 від 30 грудня 2015 року)*

Торгова політика та комерційна дипломатія : методичні рекомендації до тренінгу для студентів спеціальності 7.03050301 «Міжнародна економіка» / Т.В. Андросова, Т.В. Шталь, О.В. Кот, О.І. Печенка, О.М. Блохіна. – Харків: Видавництво «Форт», 2015. – 51 с.

Т-60

Методичні рекомендації до проведення тренінгу розроблено відповідно до робочої програми тренінгу з курсу «Торгова політика та комерційна дипломатія» для студентів спеціальності 7.03050301 «Міжнародна економіка».

Методичні вказівки містять плани практичних занять, навчальні, комплексні тестові та кейсові завдання, список рекомендованої літератури.

Методичні рекомендації до проведення тренінгу розроблені з метою закріплення теоретичних знань студентів і формування практичних навичок з курсу «Торгова політика та комерційна дипломатія».

УДК 658.822(076.1)
ББК 65.428

© Т.В. Андросова, Т.В. Шталь, О.В. Кот,
О.І. Печенка, О.М. Блохіна, 2015

© Харківський державний університет
харчування та торгівлі, 2015

ВСТУП

Україна з 2008 року є учасником Світової організації торгівлі (СОТ). Головною метою цієї міжнародної урядової організації є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням.

Здатність України виконувати зобов'язання та реалізовувати права, які надає членство, передусім залежить від рівня опанування попереднього досвіду та основоположних принципів роботи СОТ. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває підготовка фахівців у сфері міжнародної торговельної політики і права, які вміли б ефективно застосовувати інструменти СОТ на практиці.

Мета викладання тренінгу «Торгова політика та комерційна дипломатія» – формування системи теоретичних знань та практичних навичок стосовно об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей глобальної торгової політики та системи комерційної дипломатії країни.

Предметом дисципліни тренінгу «Торгова політика та комерційна дипломатія» є механізм застосування інструментів торговельної політики в сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами в рамках системи ГАТТ/СОТ.

Завдання дисципліни – формування у студентів системи знань, методичних підходів та навичок у сфері торгової політики та комерційної дипломатії країни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- визначення основних термінів і понять багатосторонньої системи ГАТТ/СОТ;
- основні принципи глобальної торговельної системи та механізм функціонування СОТ;
- визначати чинники розвитку міжнародної торгової системи, аналізувати торгові політики країн, оцінювати причини, умови та тенденції застосування регуляторних інструментів в сферах торгівлі товарами, послугами, результатами інтелектуальної праці з метою виявлення позицій сторін в дво- та багатосторонніх торговельно-економічних переговорах;
- механізми огляду торговельної політики, врегулювання торговельних суперечок у рамках СОТ;
- чинні міжнародні норми конкурентного права як бази для створення міжнародних режимів конкурентної політики;

- основи взаємозалежності розвитку міжнародної торгівлі та стану навколишнього середовища, а також перспективи регулювання екологічних питань в глобальній торговельній системі;
- основні досягнення процесу приєднання України до СОТ та головні умови і наслідки приєднання до головної міжнародної організації з регулювання міжнародної торгівлі;
- виявляти регулятивні пріоритети та тенденції вдосконалення міжнародної торговельної системи, оцінювати зміни регуляторного механізму створення та реалізації торгової політики країни.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Інституційний базис та система уніфікованих правил регулювання міжнародної торгівлі

ТЕМА 1. Інституційна основа та ключові принципи функціонування сучасної торгової системи СОТ

План практичного заняття:

- 1. Міжнародна торгівля та комерційна дипломатія.*
- 2. Історія створення Світової організації торгівлі (СОТ).*
- 3. Механізм функціонування СОТ.*
- 4. Основні угоди системи СОТ.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Міжнародна (зовнішня) торгівля – це ...
2. Торгівля – це ...
3. Торгова політика – це ...
4. Свобода торгівлі – це ...
5. Політика лібералізації (вільної торгівлі) – це ...
6. Протекціонізм – це ...
7. Комерційна дипломатія – це ...
8. Що регулюється торговельною політикою – ... (визначити)
9. Генеральна угода з тарифів та торгівлі – це ...
10. Функції ГАТТ полягають у ... (перерахувати)
11. Країнами-засновниками ГАТТ були... (перерахувати)
12. Загальні завдання й цілі ГАТТ... (розглянути)
13. Раунди багатосторонніх торговельних переговорів ГАТТ – це

- ... (надайте їх загальну характеристику)
14. Стисло охарактеризуйте основні статті ГАТТ ...
 15. Світова організація торгівлі (СОТ) – це ...
 16. Функції Світової організації торгівлі (СОТ) ... (розкрити)
 17. Ключові принципи міжнародної торговельної системи – це ... (охарактеризувати)
 18. Організаційна структура СОТ – це ...

Типові тестові завдання

1. На Конференції у Бреттон-Вудсі було прийнято рішення про заснування (виберіть 2):

- а) Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР);
- б) Світової організації інтелектуальної власності;
- в) Міжнародного валютного фонду (МВФ);
- г) Світової митної організації (СМО).

2. Форми функціонування ГАТТ:

- а) міжнародної угоди, тобто документа;
- б) сільськогосподарча організація;
- в) неформальної міжнародної організації;
- г) міжнародна організація стандартизації.

3. ГАТТ виникла як:

- а) система Бреттон-Вудських угод;
- б) система угод Смут-Холі;
- в) наслідок підписання угоди в Женеві.

4. Чотири основні правила ГАТТ такі:

а) захист національної промисловості лише за допомогою тарифів; тарифи мають знижуватися та забороняється їх подальше підвищення; торгівля має здійснюватися за режимом нації найбільшого сприяння; національний режим – іноземцям;

б) можливість застосування ембарго; ненадання іноземцям національного режиму; торгівля має здійснюватися за режимом нації найбільшого сприяння; тарифи мають скорочуватися або зростати;

в) тарифи забороняється скорочувати, але не забороняється їх підвищувати; національний режим надається вибірково; національну промисловість можна захищати лише нета-рифними методами; міжнародна торгівля здійснюється за режимом нації найбільшого сприяння;

г) національну промисловість можна захищати лише за допомогою тарифів; тарифи можуть зростати; режим нації найбільшого сприяння застосовується лише до країн, що розвиваються; національний режим до іноземців не застосовується.

5. ГАТТ бракувало інституційної структури тому, що:

а) Женевська Хартія про заснування Міжнародного валютного фонду не була ратифікована Конгресом США;

б) Атлантична Хартія не була схвалена ООН;

в) Гаванська Хартія про заснування Міжнародної організації торгівлі не змогла одержати політичної підтримки від урядів.

6. Що з переліченого найкраще описує розвиток ГАТТ:

а) повільний, повторюваний розвиток, зменшення тарифів і збільшення нетарифних бар'єрів;

б) швидкий, мінливий прогрес, зростання тарифів;

в) повільний, приростковий розвиток, встановлення максимальних рівнів тарифів.

7. До якого типу організацій належить СОТ:

а) універсального;

б) спеціалізованого?

8. Вкажіть на суттєву різницю між ГАТТ і СОТ:

а) ГАТТ не була членом ООН, а СОТ – є;

б) ГАТТ об'єднувала розвинуті країни, а СОТ – також і такі, що розвиваються;

в) правила ГАТТ поширювалися тільки на торгівлю товарами, а СОТ – також і на послуги.

9. У діяльності Світової організації торгівлі застосовується система голосування:

а) зваженого;

б) «одна країна – один голос»;

в) комбінована;

г) жодна із зазначених.

10. Найвищим органом Світової організації торгівлі є:

а) Міністерська конференція;

б) Генеральна рада;

в) Рада з торгівлі товарами;

г) Рада з торгівлі послугами.

11. У Світової організації торгівлі органом з урегулювання спорів є:

а) Генеральна рада;

б) Рада з торгівлі товарами;

в) Рада з торгівлі послугами;

г) Рада з Угоди ТРІПС.

12. Які країни з перехідною економікою приєдналися ще до угоди ГАТТ:

- а) Україна, Литва;
- б) Югославія, Вірменія;
- в) Польща, Угорщина;
- г) Грузія, Болгарія.

13. СОТ належить багато ініціатив, спрямованих на те, щоб допомогти своїм членам. Що не належить до ініціатив СОТ:

- а) надання технічної допомоги країнам з перехідною економікою та країнам, що розвиваються;
- б) надання спеціальної допомоги експортерам особливо з малорозвинених країн;
- в) забезпечення цілісності проведення глобальної економічної політики;
- г) формування аграрної політики в країнах-членах;
- г) сприяння прозорості міжнародних торговельних відносин;
- д) забезпечення доступу до документів СОТ через Інтернет.

14. Поставте органи СОТ у порядку спадання за ієрархічною структурою:

- а) Конференція Міністрів, Генеральна рада, Робоча група з питань ГАТС, Рада з ТРІПС;
- б) Конференція Міністрів, Генеральна рада, Рада з ТРІПС, Робоча група з питань ГАТС;
- в) Генеральна рада, Конференція Міністрів, Робоча група з питань ГАТС, Рада з ТРІПС;
- г) Генеральна рада, Конференція Міністрів, Рада з ТРІПС, Робоча група з питань ГАТС.

15. Генеральна рада також виконує функції:

- а) Органу врегулювання суперечок;
- б) Ради з торгівлі товарами;
- в) Секретаріату;
- г) усі варіанти.

Кейсове завдання

Застосуйте знання на практиці й напишіть коротку аналітичну записку про приєднання країни до СОТ. Для виконання цього завдання уявіть собі, що Ви радник з торговельної політики якоїсь

невеликої країни. Це може бути реальна або вигадана держава. Вам треба подати рекомендації щодо того, чи потрібно державі приєднатися до СОТ.

Викладіть свій аналіз у формі короткої записки, розглядаючи переваги та недоліки приєднання до СОТ, і подайте остаточну рекомендацію щодо вступу у СОТ (ставати чи не ставати членом цієї організації). Обсяг записки повинен становити 2 сторінки.

ТЕМА 2. Процесуальні механізми системи світової торгівлі

План практичного заняття:

- 1. Процес процедури вступу до СОТ.***
- 2. Механізм огляду торгової політики.***

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Процедура набуття членства в СОТ – це ...
2. Перспективи кожної країни-претендента залежать від ... (розкрити)
3. Стадії переговорного процесу приєднання до СОТ...(визначити)
4. Пакет документів про приєднання наступних документів: ... (перерахувати)
5. Критерії, які необхідно виконати для вступу до СОТ... (розкрити)
6. Основні цілі механізму огляду торговельної політики Членів СОТ:... (розглянути)

Типові тестові завдання

1. Принцип «найбільшого сприяння в торгівлі» означає:

- а) скорочення митних тарифів в торгівлі між країнами;
- б) надання країні-партнеру з торгівлі таких самих пільг, які надані будь-якій іншій країні;
- в) надання країні-партнеру з торгівлі валютних пільг.

2. Яке з наведених тверджень правильне:

- а) ГАТТ засновано через 50 років після СОТ;
- б) сьогодні членами СОТ є 162 країни;
- в) СОТ утворено через 50 років після укладання ГАТТ.

3. Країни укладають міжнародні торговельні угоди:

- а) тому, що їхні уряди не спроможні проводити ефективну внутрішню політику;
- б) щоб досягнути цілей, які не можна зреалізувати, ґрунтуючись лише на внутрішній політиці;
- в) тому, що таким чином потужніші країни намагаються впливати на менші.

4. Під час прийняття рішень Світова організація торгівлі не застосовує такий спосіб голосування:

- а) консенсус;
- б) більшість;
- в) спеціальний;
- г) блоковий.

5. Які характерні риси угод з обмеженою кількістю учасників у системі СОТ:

- а) прийняття цих угод необов'язкове для всіх членів СОТ;
- б) виконання їх контролює Центр торгівлі і розвитку ООН;
- в) вони набули чинності за два роки до створення Генеральної угоди з тарифів та торгівлі;
- г) усі варіанти.

6. Яка роль Світового банку та Міжнародного валютного фонду в СОТ:

- а) мають право голосувати;
- б) мають право накладати вето;
- в) мають статус спостерігачів;
- г) жодне з зазначених.

7. ВВП США перевищує ВВП Канади в 10 разів. Якщо Канада має один голос в СОТ, то скільки голосів мають США:

- а) 1000;
- б) 100;
- в) 10;
- г) 1.

8. Як СОТ визначає термін «консенсус» стосовно процедури прийняття рішень:

- а) усі члени згодні;
- б) усі присутні члени згодні;
- в) ніхто з членів не заперечує;
- г) ніхто з присутніх членів не заперечує.

9. Яке з наведених тверджень правильне:

- а) СОТ заснована на правилах і керована членами;
- б) СОТ заснована на конституції та зорієнтована на економіку;
- в) СОТ створена для досягнення спеціальної мети і захисту власних інтересів;
- г) усі варіанти.

10. В якій багатосторонній торговельній угоді відображені основні правила і принципи СОТ:

- а) Генеральна угода з тарифів і торгівлі;
- б) Угода про сільське господарство;
- в) Угода про санітарні та фітосанітарні заходи;
- г) всі відповіді вірні.

ТЕМА 3. Система сучасних правил світової торгівлі товарами

План практичного заняття:

- 1. Фундаментальні принципи уніфікованих міжнародних правил торгівлі товарами.*
- 2. Сучасні правила міжнародної торгівлі товарами в системі СОТ.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Принцип недискримінації – це ...
2. Режим найбільшого сприяння – це ...
3. Винятки з принципу недискримінації – це ...
4. Надзвичайні дії щодо імпорту окремих товарів застосовуються в разі ... (розкрити)
5. Загальні винятки стосуються ... (визначити)
6. Винятки з міркувань безпеки – це ...
7. Винятки з загального скасування кількісних обмежень – це ...
8. Принцип взаємності та еквівалентності – це ...
9. Принцип доступу на ринки – це ...
10. Перше правило міжнародної торгівлі товарами в системі СОТ – це ...
11. Друге правило міжнародної торгівлі товарами в системі СОТ – це ...
12. Третє правило міжнародної торгівлі товарами в системі СОТ – це ...
13. Четверте правило міжнародної торгівлі товарами в системі СОТ – це ...
14. Принцип національного режиму – це ...
15. Країною походження товару вважається країна ... (визначити)

16. Технічні бар'єри – це ...
17. Систему багатосторонніх угод з торгівлі товарами утворює комплекс наступних Угод ... (перерахувати)

Типові тестові завдання

1. Довідвантажувальну інспекцію у рамках ГАТТ застосовують переважно:

- а) економічно розвинені країни;
- б) країни, що розвиваються;
- в) усі країни світу;
- г) країни перехідної економіки.

2. Компанії, що виконують довідвантажувальну інспекцію у рамках ГАТТ, сертифікують:

- а) лише якість товарів;
- б) лише кількість товарів;
- в) якість, але не кількість товарів;
- г) якість, кількість, ціни експортованих товарів.

3. Діяльність компаній, що здійснюють довідвантажувальну інспекцію у рамках ГАТТ, не спрямована на усунення:

- а) лише втрат митних платежів від заниження вартості імпортованих товарів;
- б) лише втрат у надходженнях іноземної валюти від завищення вартості імпортованих товарів;
- в) втрат як митних платежів, так і іноземної валюти від заниження та завищення вартості імпортованих товарів;
- г) технічних бар'єрів у міжнародній торгівлі.

4. В Угоді про технічні бар'єри в торгівлі, укладеній у рамках ГАТТ, відповідні терміни вживаються у таких випадках:

- а) термін «технічні правила», якщо їх дотримання добровільне;
- б) термін «стандарти», коли їх дотримання обов'язкове;
- в) термін «технічні правила», якщо їх дотримання обов'язкове, термін «стандарти» – добровільне;
- г) терміни «технічні правила» і «стандарти» взагалі відсутні.

5. Угодою про технічні бар'єри в торгівлі у рамках ГАТТ заборонено, щоб технічні правила застосовувалися на принципах:

- а) нації найбільшого сприяння;

- б) національного режиму;
- в) науковості;
- г) дискримінації.

6. Згідно з Угодою про застосування санітарних та фітосанітарних заходів у рамках ГАТТ дозволяється використовувати стандарти:

- а) лише за режимом нації найбільшого сприяння;
- б) вибірково;
- в) якщо вони не відхиляються від міжнародно визнаних стандартів;
- г) якщо вони забезпечують слабкішу охорону порівняно з міжнародними стандартами.

7. Угодою про застосування санітарних та фітосанітарних заходів у рамках ГАТТ дозволено вживати їх:

- а) будь-коли на тимчасовій основі;
- б) на тимчасовій основі як запобіжний крок у разі виникнення ризику поширення хвороб;
- в) без урахування потреби у мінімізації негативного впливу на міжнародну торгівлю;
- г) без урахування альтернативних підходів до обмеження ризиків.

8. Угодою про технічні бар'єри в торгівлі та Угодою про застосування санітарних і фітосанітарних заходів передбачено створення «довідкових точок»:

- а) у кожній країні;
- б) лише у країнах, що розвиваються;
- в) лише у розвинених країнах;
- г) лише у країнах перехідної економіки.

9. Правова охорона зазначень походження товарів в Україні:

- а) не існує;
- б) існує;
- в) не існує, але існувала у минулому;
- г) не існує, але існуватиме у майбутньому.

10. За яким принципом приймає рішення Орган моніторингу текстилю:

- а) більшістю голосів;
- б) зваженою більшістю;
- в) тасмним голосуванням;
- г) шляхом консенсусу.

11. Яке з визначень є правильним:

- а) торгівля сільськогосподарськими товарами традиційно відрізняється від торгівлі іншими товарами;
- б) торгівля сільськогосподарськими товарами ніколи не відрізнялася від торгівлі іншими товарами;
- в) торгівлю сільськогосподарськими товарами легше регулювати, ніж торгівлю промисловими товарами.

12. Успіх імплементації зобов'язань щодо товарів сільського господарства підлягає процедурі багатостороннього перегляду під керівництвом:

- а) Комітету СОТ з питань сільського господарства;
- б) Генеральної ради СОТ;
- в) Паскаля Ламі;
- г) Комітету СОТ з питань імплементації.

13. Процедури оцінки відповідності – це:

- а) процедури, які визначають, чи виконуються відповідні вимоги технічних регламентів і стандартів;
- б) процедури, які дають змогу застосовувати жорсткіші технічні бар'єри;
- в) процедури, які зобов'язують багаторазово протестувати товар перш ніж сертифікувати його;
- г) все вище перелічене.

Кейсове завдання

Прочитайте наведений приклад. Як член групи експертів, напишіть свій висновок до цієї справи, що стосується трьох питань, поданих нижче.

Колективна робота. Поділіться на дві групи (одна група представляє Канаду, інша – Японію). Підготуйте аргументи Вашої сторони для подання групі експертів, що стосуються чотирьох питань, поданих нижче.

На основі подання сторін питання цієї справи можна звести до таких:

1. Чи повинна тарифна класифікація відповідати зобов'язанням режиму найбільшого сприяння статті І ГАТТ настільки, щоб до товару специфічного походження ставилися так само, як до товарів, які походять з територій інших країн-партнерів, навіть якщо краша-імпортер класифікує їх по-іншому? Якщо група експертів відповідає

стверджувально, то країни будуть обмежені у можливості класифікувати продукцію за власними тарифами.

2. Друге питання походить із подання Японії – чи заходи Японії спрямовані на імпорт сосново-ялинових форматованих пиломатеріалів (мірної деревини) найвищого гатунку з Канади? Якщо група експертів відповість негативно, то Канада не може говорити про порушення статті 1:1 ГАТТ.

3. Групу експертів попросили визначити, за якими критеріями повинні оцінюватися аналогічні товари.

4. Група експертів повинна вирішити чи є сосново-ялинові форматовані пиломатеріали (мірна деревина) аналогічним товаром до ялинової мірної деревини (зрубу).

Резюме справи. Ця суперечка стосується застосування Урядом Японії 8% тарифу на сосново-ялинові форматовані пиломатеріали. Канада подала скаргу до Ради з торгівлі товарами, аргументуючи, що цей тариф не відповідає зобов'язанням Японії, згідно зі статтею 1:1 ГАТТ. Канада доводила, що імпорт сосново-ялинових форматованих пиломатеріалів, який головно походить з Канади, не одержував безмитного режиму, який надається ялиновим пиломатеріалам.

Канада вважала, що ялинові пиломатеріали є аналогічними до сосново-ялинових форматованих пиломатеріалів, а отже, безмитний режим повинен також надаватися і цьому виду деревини.

Товар, Форматована мірна деревина – високостандартизований готовий виріб, який здебільшого використовують у каркасних платформових конструкціях. Її використовують як основу: балка, дошка, кроква, шалівка, розпірка тощо.

Головною характеристикою мірної деревини є те, що кінцевий продукт має ті самі розміри та якість, незалежно від заводу виготовлення чи різновиду деревини. Мірну деревину можна порівняти або відрізнити від інших видів деревини за трьома ознаками: розмір, поверхня та зовнішній вигляд. Стандарти для мірної деревини, які однакові в Канаді і США, передбачають, що це «деревина номінальною товщиною від двох до чотирьох дюймів». Найтипівіший розмір мірної деревини, який використовують у будівництві – два дюйми товщиною, а також існує п'ять позицій стандартної ширини: 4, 6, 8, 10 і 12 дюймів. Загалом мірна деревина буває «2 на 4», «2 на 6» і т. д. Мірну деревину виробляють з двох основних видів дерев: сосни та ялини. Деревя цих видів ростуть мішано на одній території, відповідно, вся різновидність у межах тієї самої групи збирається, обробляється, сортується та маркується разом. У Японії, згідно з правилами щодо сортування мірної деревини, її вважають єдиним

продуктом, без обмежень щодо використання певних видів дерев. Як і в Північній Америці сортування мірної деревини ґрунтується на її природних характеристиках таких, як гілки, дірки, втрата кольору, не враховуючи відмінність у видах.

Торговельне законодавство. Заходи, яких, вимагала Канада від експертів ГАТТ, полягали у тарифному регулюванні сосново-ялинових пиломатеріалів, яке відрізнялось від тарифного регулювання ялинових пиломатеріалів. Згідно з тарифами Японії, імпорт сосново-ялинових пиломатеріалів обкладається тарифом 8%, в той час як імпорт ялинових пиломатеріалів – безмитний.

Відповідно до Гармонізованої системи опису та кодування товарів (ГС) мірна деревина підпадає під категорію тарифу 4407.10, який стосується хвойного лісу. Категорія тарифу 4407 стосується «розсіпної чи видовженої стружки, розрізаної або очищеної, пропіщаненої, товщиною більше 6 мм». Японський тариф для категорії 4407.10 – нульовий. Проте Японський тариф деталізує підзаголовки для пункту 4407.10: ГС 4407.10-110 для сосни, ялини та хвої, і ГС 4407.10-210 для модрина. Товари, які належать до цих двох підзаголовків, підпадають під тимчасовий тариф – 8%. Були запроваджені ще два інших підзаголовки (один – для кедрового дерева, інший – для хвойного), але тариф для них був нульовим.

Японія надала свідчення групі експертів, щоб пояснити структуру власних тарифів щодо мірної деревини. Тарифи різнилися залежно від того чи росте в Японії певна порода дерева, а також від необхідності захистити певну внутрішню галузь. Щоб з'ясувати деталі цих відмінностей, розглянемо аргументи сторін.

Претензії сторін. Канадське подання. Канада висунула аргумент, що 8% тариф на сформатовані пиломатеріали з сосни і ялини не відповідає японським зобов'язанням, згідно зі статтею 1:1 ГАТТ. Ця стаття накладає зобов'язання на сторони забезпечити негайно і безумовно однаковий тариф на аналогічні продукти, незалежно від походження. Канада була основним постачальником сосново-ялинових форматуваних пиломатеріалів у Японію, а експорт форматуваних пиломатеріалів із США здебільшого складався з ялини – товару, який не підлягав 8% -му оподаткуванню.

Так склалося, що сосново-ялинові пиломатеріали вирощували переважно в Канаді, тоді як ялина була домінуючим видом у США. Ці два види подібні, тому канадські пиломатеріали прямо конкурують з американськими пиломатеріалами на японському ринку. Канадський експорт значно потерпів від накладення цього тарифу. Така тарифна дискримінація стала результатом втрати певної частки на ринку, а

також сплати додаткового мита на канадський експорт. Не було змоги змінити тип (вид) продукції, бо для переорієнтації канадської продукції з форматованих сосново-ялинових пиломатеріалів на ялинові потрібно від 50 до 100 років.

Канада висунула аргумент, що юридично та практично пиломатеріали розглядали в Канаді як єдиний продукт, без врахування відмінностей між породами дерев. Фактично, японські стандарти розмірів встановлювалися на основі канадських та американських розмірів. Оскільки сосново-ялинові пиломатеріали були подібним товаром до ялинових пиломатеріалів, то Канада висунула аргумент, що її експорту повинен надаватися безмитний режим. Оскільки він не надавався, то Канада вважала, що японська тарифна дискримінація була порушенням статті 1:1 ГАТТ.

На підтримку свого аргументу Канада посилалася на доповідь, зроблену фахівцями в Іспанії «Тарифи на необсмажену каву (BISD 285/102)», в якій група експертів зазначила, що відбулася дискримінація, запроваджена як результат підрозподілу тарифів на аналогічні продукти. Як і у нашому випадку, тарифний підрозподіл, уведений Іспанією на певні сорти кави вплинув на імпорт з конкретної країни, а саме Бразилії, на яку наклали вищий рівень мита, ніж на подібні сорти кави, імпортовані з інших країн. Якщо можна вважати, що імпорт сосново-ялинових пиломатеріалів підпадає під однаковий режим, Канада твердить, що Доповідь про непідсмажену каву підтверджує твердження Канади, що Японія не повинна дискримінувати аналогічні товари, застосовуючи митні збори. Питання, яке висуває на розгляд Канада і на яке повинна дати відповідь Група експертів, чи сосново-ялинові пиломатеріали є аналогічним товаром до сформатованих пиломатеріалів, що ввозять без мита в Японію.

Крім того, Канада посилалася на приклади кількох інших країн, які імпортували форматовані пиломатеріали. Серед цих країн тільки Японія розрізняла пиломатеріали за породою деревини і накладала різні розміри мита, залежно від виду пиломатеріалу. Канадські аргументи з проблеми аналогічних продуктів зосередили увагу на проблемі основи для визначення подібності. Проблема ідентифікації товару не залежала від існування окремої тарифної класифікації.

Проблему треба вирішувати, розглядаючи характеристики самого товару. Наведемо особливі критерії, які запропонувала Канада:

- а) досвід інших сторін;
- б) фізичне походження і характеристики якості товарів;

в) ставлення внутрішніх правил імпортуючої країни до товарів;

г) кінцеве використання товару.

У поданні Канада навела докази того, що сосново-ялинові та ялинові сформатовані пиломатеріали відповідно до всіх чотирьох критеріїв є аналогічним товаром.

Канада визнала, що будь-яка країна має право скласти тариф так, як вона бажає, однак першочерговим повинно стати існуюче зобов'язання забезпечити не менш сприятливий режим аналогічним товарам. Одним словом, країни можуть використовувати тарифну класифікацію для того, щоб захистити внутрішню промисловість, але ці заходи повинні бути сумісними з зобов'язаннями ГАТТ. Зокрема, тарифна класифікація не повинна визначати подібність товарів, оскільки країни-імпортери зможуть уникати зобов'язання, згідно зі статтею I ГАТТ, класифікуючи аналогічні продукти за різними тарифними найменуваннями. Отже, Канада стверджувала, що стаття I ГАТТ не зобов'язує використовувати певну тарифну класифікаційну систему. Однак це положення вимагає, щоб однаковий тариф застосовували до аналогічних товарів, незалежно від системи класифікації.

Японське подання, Японія висунула низку аргументів у відповідь на претензії Канади. Зокрема, Японія аргументувала, що ГАТТ дала змогу їй класифікувати форматвані пиломатеріали за видами (породами). Якщо запропонований Канадою тест на визначення аналогічного продукту приймається, то аргументом Японії стане те, що різні види форматованих пиломатеріалів не є подібним товаром, як це передбачено статтею I ГАТТ.

Японія висунула низку інших аргументів. Насамперед стаття I ГАТТ розглядає заходи, які дискримінують товари за країнами походження, чого не робить Японія стосовно тарифів на пиломатеріали. Японія погодилась, що у Доповіді про непідсмажену каву правильно ідентифікована дискримінація товарів, що походять з Бразилії, однак зазначила, що бразильська кава «майже цілком» підпадала під вищий тариф. Рішення групи експертів не ґрунтувалося на тому, що існувала дискримінація певного сорту кави (в цьому випадку Арабіка), а ґрунтувалося на існуванні дискримінації між країнами. У цьому випадку Канада не була єдиним постачальником сосново-ялинових форматованих пиломатеріалів.

Далі Японія висунула аргумент, посилаючись на те, що стандарт JAS 600 (японський сільськогосподарський стандарт) міг ускладнити справу. Перш за все, стандарт JAS 600 був встановлений,

враховуючи техніку безпеки, а не критерії контролю на митниці. По-друге, історія JAS 600 показала, що стандарти змінилися в минулому. Згідно з думкою Японії, те, що JAS 600 може розглядати форматовані пиломатеріали різних порід як аналогічний товар, не треба використовувати для підсилення аргументу, що подібність, за статтею І, повинна визначатися цим стандартом.

У випадку, коли група експертів прийняла погляд Канади, що аналогічний товар можна визначати, посилаючись на JAS 600, Японія висунула аргумент, що сосново-ялинові форматовані пиломатеріали відрізняються від форматованих пиломатеріалів інших порід з огляду на їх фізичне походження, характеристики, кінцеве використання, сприймання споживачем та інше. Японія аргументувала, що форматовані пиломатеріали не є загально визнаним товаром. З часом розміри форматованих пиломатеріалів змінилися. Гармонізована система не визнавала форматовані пиломатеріали як окремий продукт. Більше того, в багатьох країнах, в тому числі у Канаді та США, різні породи пиломатеріалів можна привозити на ринок і збувати окремо. Тому сосново-ялинові форматовані пиломатеріали не можна розглядати як «аналогічний товар» у тому розумінні, яке пропонується в статті ГАТТ.

Спростування канадської сторони. Канада не погодилася з поглядом Японії, що система тарифної класифікації обмежувала можливість її розглядати форматовані пиломатеріали як «аналогічний товар». Канада не хотіла, щоб група експертів розглядала всі плоскі, оброблені рубанком, пиломатеріали (стругані дошки) разом як аналогічні товари. Канадська скарга стосувалася лише форматованих пиломатеріалів, товару, який був відомий і визнавався і в Північній Америці, і в Японії. По-друге, Канада зазначала, що японські твердження стосовно того, що службовцям митниці буде важко ідентифікувати форматовані пиломатеріали як окремий товар, суперечили фактичній практиці будівництва житла в Японії. Стандарти JAS 600, встановлені японським міністерством сільського господарства, лісництва та риболовлі, з 1974 р. ґрунтувалися на північноамериканських мірках. Більше того, Канада не погоджувалася, що труднощі, пов'язані з митними процедурами, виникнуть через відмінність митного тарифу на форматовані пиломатеріали. Службовці митниці для тарифікації повинні покладатися на документацію, щоб класифікувати товари. Насправді, діючий японський тариф вимагав посилання на документацію, позаяк у ньому розрізнялись різні види (породи) пиломатеріалів.

Подання третьої сторони. Європейське Економічне Співтовариство обмежило своє втручання питанням щодо критеріїв, які треба використовувати для визначення «аналогічного товару» для цілей статті I ГАТТ. Були висунуті дві інтерпретації поняття «аналогічний товар». Перша – товари могли вважати аналогічними в економічному сенсі, якщо вони безпосередньо конкурували один з одним або могли взаємно замінюватись. Друга – товари є аналогічними у фізичному значенні, оцінка, що ґрунтується на тарифній класифікації.

ЄЕС підтримало другий погляд «схожості». ЄЕС зазначило, що попередня група експертів ГАТТ визначила деякі основні характеристики поняття «подібний товар» відповідно до статті III. ЄЕС застерігало, що інтерпретацію «подібності», за цим положенням, не варто використовувати для цілей статті I, позаяк ціллю статті III є запобігти дискримінації де-факто. ЄЕС розглядало тарифну класифікацію як належну основу для визначення подібності за статтею I. Небезпека, яку відчувало ЄЕС, у разі, коли б тарифна класифікація не була основним фактором, була такою, що інтерпретація поняття «подібний товар» поза спеціальною тарифною позицією, згідно з якою надається поступка, могла вплинути на розширення меж поступок на товари, стосовно яких не велися переговори.

Для ЄЕС тариф, який ґрунтується на певній тарифній класифікації, вважається як такий, що відповідає зобов'язанням режиму найбільшого сприяння, якщо класифікація не виявляється довільною і приводить де-факто до дискримінації товарів різного походження.

Нова Зеландія також зробила заяви щодо питання інтерпретації поняття «аналогічний товар». Вона підтримала канадський погляд, що тарифна класифікація повинна відповідати статті I ГАТТ, тому що тарифні одиниці можна розрізнити за численними довільними категоріями.

ТЕМА 4. Особливості комерційної дипломатії у сфері міжнародної торгівлі послугами

План практичного заняття:

- 1. Основні тенденції розвитку світової торгівлі послугами.*
- 2. Міжнародне регулювання міжнародної торгівлі послугами. Роль ГАТС.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Послуга – це ...
2. Світова торгівля послугами – це ...
3. Основні чинники зростання потреб у послугах ... (перерахувати)
4. Специфічні риси міжнародної торгівлі послугами ... (охарактеризувати)
5. Способи організації міжнародної торгівлі послугами ... (визначити)
6. Методи регулювання міжнародної торгівлі послугами – це ...
7. Обмеження, які можуть існувати щодо доступу на національний ринок послуг ... (перерахувати)
8. Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС) – це ...
9. Загальні зобов'язання ГАТС стосуються ... (розглянути)
10. Структура Генеральної угоди про торгівлю послугами складається з ... (охарактеризувати)

Типові тестові завдання

1. Генеральна угода про торгівлю послугами була підписана

в:

- а) 1945 році;
- б) 1948 році;
- в) 1990 році;
- г) 1995 році.

2. До основних особливостей ринку послуг слід віднести:

- а) системність розвитку;
- б) довший життєвий цикл послуги у порівнянні з товаром;
- в) нечутливість до ринкових змін;
- г) низька швидкість обороту капіталу.

3. Організація, яка здійснює регулювання світової торгівлі послугами:

- а) ГАТТ;
- б) ГАТС;
- в) МБРР;
- г) ЄБРР.

4. Які з наведених тверджень є неправильними відповідно до ГАТС:

- а) уряд може взяти на себе зобов'язання стосовно покращання доступу до ринку чи національного режиму у будь-який час;
- б) уряд може змінювати чи скасовувати будь-які зобов'язання в розкладі у будь-який час через три роки після набуття ними чинності, згідно з певними процедурами;
- в) країна може проводити політику чи здійснювати заходи, які суперечать принципу національного режиму, якщо вона вміщує їх у свій розклад;
- г) жоден.

5. Який спосіб постачання послуг відповідає кожному з наведених прикладів:

- а) консультант з комп'ютерів їде в іншу країну для розробки програмного забезпечення;
- б) банк відкриває свою філію в іншій країні;
- в) турист зупиняється у готелі в іншій країні;

г) послуга супутникового телебачення однієї країни споживачеві іншої.

6. Які з наведених видів послуг не охоплює угода ГАТС:

- а) телефонні та телекомунікаційні послуги;
- б) чартерні перевезення автобусом;
- в) поліція і пожежна служба;
- г) монетарні операції центральних банків;
- г) послуги стільникового зв'язку;
- д) роздрібна торгівля.

7. Який спосіб постачання послуг відповідає кожному з наведених прикладів:

- а) консультант з комп'ютерів їде в іншу країну для розробки програмного забезпечення;
- б) банк відкриває свою філію в іншій країні;
- в) турист зупиняється у готелі в іншій країні;
- г) послуга супутникового телебачення однієї країни споживачеві іншої.

8. Торгівля послугами вперше була врегульована на багатосторонньому рівні угодою, ухваленою на такому раунді переговорів ГАТТ:

- а) Уругвайському;
- б) Токійському;
- в) Женевському;
- г) Діллонському.

**ТЕМА 5. Комерційна дипломатія:
міжнародна торгівля та права
інтелектуальної власності**

План практичного заняття:

1. *Передумови включення прав інтелектуальної власності до системи світової торгівлі.*
2. *Структура Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС).*
3. *Проблеми і перспективи гармонізації стандартів з охорони прав інтелектуальної власності.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Інтелектуальна власність – це ...
2. Патенти – це ...
3. Авторське право – це ...
4. Промислові зразки – це ...
5. Структура Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) ... (проаналізувати)
6. Базові принципи Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) ... (перерахувати)
7. Переваги Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) ... (розкрити)
8. Труднощі Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) ... (визначити)

Типові тестові завдання

1. Для узгодження національного законодавства з положеннями Угоди ТРІПС найдовший період надавався:

- а) економічно розвиненим країнам;
- б) країнам перехідної економіки;
- в) країнам, що розвиваються;
- г) найвідсталішим країнам світу.

2. Угодою ТРІПС передбачено, що права організації мовлення охороняються протягом такої кількості років від кінця того календарного року, в якому відбулася передача:

- а) 10;
- б) 20;
- в) 30;
- г) 50.

3. Права на товарний знак визначаються Угодою ТРІПС упродовж такої кількості років від дати першої реєстрації та кожного її поновлення:

- а) 7;
- б) 15;
- в) 20;
- г) 25.

4. Угода ТРІПС не містить положення про:

- а) виключні права власників товарного знака;
- б) заборону запровадження спеціальних вимог для використання товарних знаків;
- в) ліцензування, відступлення і скасування товарних знаків;
- г) експертизу заявок на реєстрацію товарних знаків.

5. Угодою ТРІПС щодо промислового зразка передбачено такий критерій:

- а) новизна (або оригінальність);
- б) промислова придатність;
- в) функціональність;
- г) декоративність.

6. Угодою ТРІПС передбачено строк чинності патенту на винахід протягом такої кількості років від дати подання відповідної заявки:

- а) 10;

- б) 15;
- в) 20;
- г) 25.

7. Згідно з Угодою ТРІПС примусове ліцензування:

- а) не дозволяється ніколи;
- б) дозволяється без будь-яких умов;
- в) дозволяється за чітко встановлених умов;
- г) забороняється за чітко встановлених умов.

8. В Угоді ТРІПС не згадується:

- а) про винаходи;
- б) промислові зразки;
- в) фірмові найменування;
- г) секрети виробництва.

9. Критеріями патентоспроможності винаходів згідно з ТРІПС не є:

- а) новизна;
- б) винахідницький крок;
- в) промислова придатність;
- г) функціональність.

10. Згідно з Угодою ТРІПС країни зобов'язані видавати патенти на такі об'єкти:

- а) діагностичні, терапевтичні та хірургічні методи лікування людей і тварин;
- б) сорти рослин і породи тварин;
- в) переважно біологічні процеси вирощування рослин і тварин;
- г) всі інші, крім зазначених.

11. Як довго за Угодою ТРІПС діють патенти:

- а) 99 років;
- б) 7 років;
- в) 20 років;
- г) 13 років.

12. Як за Угодою ТРІПС захищається програмне забезпечення:

- а) як літературні твори;
- б) як патенти;
- в) як торговельні марки;
- г) взагалі не захищене.

**ТЕМА 6. Торговельні заходи
захисту внутрішнього ринку**

План практичного заняття:

- 1. Особливості застосування захисних заходів.*
- 2. Демпінг та антидемпінгові заходи.*
- 3. Субсидії та компенсаційні мита.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Загальні положення щодо застосування захисних обмежень – це...
2. Способи захисту внутрішнього ринку – це...
3. Спеціальні захисні заходи – це...
4. Загальні винятки з правил СОТ ... (перерахувати)
5. Добровільні експортні обмеження (ДЕО) – це...
6. Угода про захисні заходи – це...
7. Демпінг – це...
8. Види демпінгу: (охарактеризувати)
9. Антидемпінгові мита – це...
10. Умови для застосування антидемпінгових заходів ... (визначити)
11. Основні стадії антидемпінгового процесу ... (охарактеризувати)
12. Вимоги щодо введення спеціального антидемпінгового мита ... (визначити)
13. Субсидія – це...
14. Форми експортних субсидій ... (перерахувати)
15. Мета антисубсидійного розслідування – це...
16. Легітимні субсидії – це...
17. Нелегітимні субсидії – це...
18. Позитивні та негативні наслідки субсидування ... (визначити)

19. Компенсаційні заходи – це...

Типові тестові завдання

1. Як називають фінансову допомогу та різноманітні фінансові пільги, які надає держава вітчизняним виробникам товарів, що конкурують з імпортом:

- а) експортні субсидії;
- б) експортні кредити;
- в) внутрішні субсидії;
- г) прями субсидії;
- д) опосередковані субсидії.

2. За правилами СОТ експортні субсидії:

- а) дозволені;
- б) недозволені;
- в) заборонені, але можуть використовуватися за згодою з торговим партнером.

3. Демпінг – це продаж за кордоном товарів за цінами, які порівняно з цінами у країнах експорту:

- а) дещо вищі;
- б) такі самі;
- в) нижчі;
- г) значно вищі.

4. Угодою про субсидії та врівноважені заходи у рамках ГАТТ дозволено такі види субсидій:

- а) експортні;
- б) субсидії, що надають перевагу у використанні товарів національної промисловості над іноземними;
- в) імпортні;
- г) субсидії, які держави надають відсталим регіонам, а не конкретним підприємствам цих регіонів.

5. ГАТТ передбачено, що врівноважене та антидемпінгове мита не запроваджуються у такому разі:

- а) є шкода, завдана національній економіці;
- б) існує причинно-наслідковий зв'язок між демпінгованим імпортом і шкодою для національної промисловості;
- в) субсидування експорту у кожній з причетних до демпінгу країн відбувається на рівні, яким можна знехтувати (менше 2%);

г) про це подає клопотання національна промисловість.

6. Види демпінгу:

- а) спорадичний, постійний, навмисний;
- б) спорадичний, локальний, навмисний;
- в) локальний, зворотний, навмисний.

7. Компенсаційне мито – це:

- а) спеціальне мито, спрямоване на компенсацію втрат національних імпортерів;
- б) захід у відповідь на демпінг;
- в) спеціальна субсидія експортерів внаслідок його додаткових витрат проникнення на зовнішні ринки.

8. Угодою про сільське господарство, укладеною у рамках ГАТТ, не передбачені такі субсидії:

- а) експортні та імпорتنі;
- б) «червоного світла»;
- в) «жовтогогарячого світла»;
- г) «зеленого світла».

9. В Угоді про субсидії та врівноважені заходи у рамках ГАТТ зазначається, що субсидії можуть бути:

- а) лише забороненими;
- б) лише дозволеними;
- в) забороненими, але оскаржуваними;
- г) дозволеними, але оскаржуваними, дозволеними неоскаржуваними і забороненими.

10. Які із заходів можна віднести до «зеленої скриньки»:

- а) експортна субсидія;
- б) субсидія на виробництво;
- в) витрати на транспортування, сплачені урядом;
- г) дослідження в сфері сільського господарства.

11. Процес заміни нетарифних бар'єрів на тарифні називається:

- а) тарифікацією;
- б) зв'язуванням тарифів;
- в) тарифними заголовками;
- г) тарифузією.

12. Субсидований експорт має:

- а) негативний вплив на виробників на ринках зарубіжних країн;
б) негативний вплив на світові умови торгівлі;
в) негативний вплив на інших експортерів, що конкурують на цьому ж ринку;
г) усі вище перелічені пункти.

Кейсове завдання

За останні роки скарги щодо демпінгу були серед найбільш спірних торговельних проблем. Уявіть, що Вас призначили радником уряду країни з малою чи середньою економікою. Вас попросили написати короткий аналіз, в якому треба обґрунтувати, котрий з двох аспектів – політичний чи економічний – є вирішальним у формулюванні національного антидемпінгового законодавства, а також чи потрібно, щоб ці антидемпінгові національні режими підпорядковувались міжнародному законодавству.

Розділ 2. Перспективні сфери багатосторонньої гармонізації торгівельної системи СОТ

ТЕМА 7. Механізм врегулювання торговельних суперечок у рамках СОТ

План практичного заняття:

- 1. Еволюція системи врегулювання торговельних суперечок від ГАТТ до СОТ.*
- 2. Сфера застосування Домовленості про правила та процедури врегулювання суперечок.*
- 3. Процедура врегулювання суперечок.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Суперечки світової торговельної системи – це...
2. Врегулювання суперечок – це...
3. Правила та процедури врегулювання суперечок ГАТТ почали укладати ...
4. Загальна процедура врегулювання торговельних суперечок включає ... (визначити)
5. Нововведення Домовленості про врегулювання суперечок ... (перерахувати)
6. Позитивні досягнення Домовленості про правила та процедури врегулювання суперечок ... (визначити)
7. Негативні аспекти системи врегулювання суперечок ГАТТ ... (перерахувати)
8. Домовленість про правила та процедури врегулювання суперечок (ДВС) – це...
9. Домовленості про правила та процедури врегулювання суперечок встановлює досить широку сферу її

застосування та вкюче угоди, які перелічені в Додатку 1 до ДВС ... (перерахувати)

10. Функції Органу врегулювання суперечок виконує ... (назвати)
11. Правила та процедури Домовленості передбачають прийняття рішення Органом врегулювання суперечок шляхом... (назвати)
12. Основні етапи процедури вирішення суперечок у рамках СОТ: ... (назвати та проаналізувати кожний етап)

Типові тестові завдання

1. СОТ сприяє гармонізації стандартів, оскільки:

- а) це хороший спосіб підвищити стандарти бідних країн до рівня багатих країн;
- б) це збільшить вибір товарів для споживачів;
- в) товари можна ефективно перемішувати з однієї країни в іншу, що полегшує процес торгівлі;
- г) СОТ радше заохочує країни взаємовизнавати стандарти, ніж гармонізувати.

2. Одна з найбільших відмінностей між Угодою СФЗ та іншими угодами СОТ полягає у:

- а) процедурах врегулювання суперечки. Країна-експортер не може звернутися до Органу врегулювання суперечок з проханням вирішити торговельний конфлікт, що стосується СФЗ;
- б) тому що СФЗ можуть запроваджуватися і на загальнодержавному, і на регіональному рівнях;
- в) прозорості, яка не є необхідною для СФЗ, бо кожна країна може встановлювати власний рівень стандартів;
- г) жодне з названого вище.

3. Кодекс сумлінної практики містить:

- а) національні стандарти Великої Британії, які застосовують з метою попередження коров'ячого сказу;
- б) принципи, пов'язані з прозорістю підготовки, прийняття і застосування стандартів центральними, місцевими урядовими чи неурядовими органами, а також регіональними органами стандартизації;

- в) межі юрисдикції регіональних урядів і груп з адаптації гармонізованих стандартів;
- г) жодне з вищезгаданого. Такий Кодекс не існує.

Кейсове завдання

Завдання 1.

Система врегулювання суперечок у рамках СОТ все ще перебуває в процесі становлення, тому існує потреба вдосконалювати окремі її елементи. Прочитайте статтю Джона Террі, в якій він висловлює свою думку про СОТ, напишіть відгук у вигляді редакційної статті на проблеми, які він порушує (4-5 абзаців).

Дайте відповідь на такі запитання.

1. Чи достатньо уваги приділяється малим та середнім країнам у системі врегулювання суперечок СОТ?
2. Наскільки ефективним є застосування тимчасових заходів у відповідь?
3. Чи потрібно посилювати систему врегулювання суперечок?

Стаття Джона Террі:

«СОТ потребує більше повноважень, а не менше: Торговельна організація не є досить могутньою, щоб захищати інтереси таких середніх країн, як Канада»

Міністр зовнішньої торгівлі П'єр Петтігрю, за дорученням представництва в Сіетлі, об'їздив всю країну з метою поширити серед канадців ідею підтримки вільної торгівлі та Світової організації торгівлі. Критики скажуть, що СОТ є надто могутнім захисником загальних глобальних інтересів, який погрожує суверенітету Канади. Але правда полягає в тому, що СОТ є набагато слабшою, ніж вважають її опоненти – і саме ця «слабкість» найбільше загрожує інтересам Канади.

Представники Канади на торговельних переговорах завжди присягалися, що Канада найкраще себе почуває у нормативно-правовій системі. Як гравець середнього розміру Канада залежить від зовнішньої торгівлі й визнає необхідність значного посилення її правового регулювання. Бешкетників зі шкільного подвір'я – чи то Конгрес США, чи Європейська Комісія – успішніше можна контролювати за допомогою встановлених правил, розписаних на паркані майданчика для ігор, і наглядача, який відправляє хулігана до кабінету директора.

Правила врегулювання суперечок, визначені Генеральною угодою з тарифів і торгівлі, що передувала СОТ, ґрунтувалися на принципі прийняття рішення шляхом консенсусу, що себе не виправдало. Канада могла поскаржитися з приводу того, що інша країна порушує правила ГАТТ і вимагати створення групи експертів, щоб заручитись її підтримкою. Проте це рішення мали затвердити всі члени ГАТТ, у тому числі й та країна, яка порушила правила. У багатьох випадках скидалося на те, ніби підсудному дали право голосу під час винесення присяжними одностайного вердикту.

Встановлення нових правил СОТ, які набули чинності в середині 1990-х рр., передбачало щось абсолютно відмінне – зобов'язуючу систему вирішення суперечок. Новий механізм, з його часовими обмеженнями та обов'язковими для виконання рішеннями групи експертів та Апеляційного органу нагадує міжнародний суд. Члени цього нового Органу врегулювання суперечок поставилися серйозно до своєї ролі. Вони перемагають рішення за рішенням і виявляють порушення правил приблизно у 80% поданих їм на розгляд справ.

Проте багато урядів, у тому числі й ті, що представляють найбільш густонаселені й наймогутніші країни в світі, не завжди ставилися належно до рішень СОТ. Фактично, з кожним рішенням, прийнятим у рамках СОТ, суддя СОТ все більше і більше скидається на маленьку людину за кулісами, що тисне на важелі влади з метою контролювати велику і могутню країну.

Розглянемо приклад з бананами та яловичиною, що містить гормони, – дві торговельні суперечки, що тривають вже довгий період часу і сторонами яких є США та інші країни (в тому числі й Канада у справі з яловичиною), з одного боку, та СС – з іншого. В Європі діє заборона на імпорт яловичини, що містить гормони росту. Поряд з тим, СС встановив пільгові тарифи на банани, імпортовані з колишніх африканських колоній Британії та Франції, Карибського та Тихоокеанського регіонів, на противагу бананам, імпортованим з країн Латинської Америки. Група експертів та Апеляційний орган винесли рішення – вже кількарічної давнини, – що такі заходи суперечать принципам СОТ. Проте ЄС поставився до цього рішення приблизно настільки ж серйозно, як ставляться в Парижі до штрафу за порушення правил паркування.

Канада зіштовхнулася з цією проблемою не лише у справі з яловичиною, що містить гормони, але й у інших випадках. Два роки тому в СОТ підтримали скаргу Канади з приводу того, що внутрішнє законодавство Австралії завдає шкоди імпорту лосося з Канади.

Австралія все ще повинна виконати рішення групи експертів. Минулого року після того, як Канада подала скаргу на Бразилію за те, що та надає експортні поступки регіональному виробнику реактивних двигунів Embraer, СОТ постановила, що обидві країни порушують правила. Канада змінила своє законодавство відповідно до положень організації. Бразилія ж захищає свою програму субсидування з таким націоналістичним завзяттям, яке канадці приберігають для програм з розвитку культури, і не виявила навіть наміру щось змінювати.

Якщо країна відмовляється виконувати рішення СОТ, країна-позивач може обійти рішення СОТ та отримати, в репгті-решт, повноваження на застосування тимчасових заходів. Це, як правило, означає встановлення вищих тарифів на імпорт з країни-правопорушника. Країни з великими ринками збуту, як, наприклад. Сполучені Штати Америки, завжди легко можуть вжити заходів у відповідь, піднявши ставки митних тарифів. Коли американці вирішують покарати за допомогою торгівлі, то це може погано закінчитися для певної країни.

Проте для середнього гравця на ринку, яким є Канада, застосування тимчасових заходів у відповідь не є вже таким втішним. Не дивно, що у справі про яловичину, коли Канада застосувала такі дії у відповідь проти ЄС, у ЄС лише знизили плечима. Схоже на те, що Канада незабаром застосує такі заходи і проти Бразилії. Та вони навряд чи змінять позиції Бразилії і все закінчиться тим, що постраждають лише жителі Канади, які споживають ці товари.

З іншого боку, Канада зазвичай не має іншого вибору лише, як виконувати постанови СОТ. Більшість рішень не на користь Канади – такі, як програші у справах про розподіл боєприпасів, угоду про автомобілі, субсидії молочної галузі, фармацевтиці – були результатом позовів могутніших торговельних партнерів – Сполучених Штатів, Європейського Союзу та Японії.

Коли рік тому Канада збиралася прийняти новий закон про боєприпаси, то це відбувалося під пильним оком Америки. З одного боку, коли США погрожували Канаді застосувати проти неї щодо цього питання тимчасові заходи, а саме, підняти тарифи на велику кількість імпортованих з Канади товарів, представники канадських галузевих об'єднань написали Прем'єр-міністрові Жану Крет'єну листа, в якому закликали його поводитися «розсудливо» під час винесення рішення. Не дивно, що Канада поводитися «розсудливо – було досягнуто компромісу, який повністю задовольняв вимоги США.

Громадяни Канади повинні звернути увагу на те, що говорить пан Петтігрю і виступити за посилення системи СОТ. Проблеми цієї

системи можуть бути не більше, ніж зростаючими незручностями, які необхідно подолати протягом наступних років. Проте, поки цього не буде зроблено, ми повинні визнати існуючі межі того, що маємо – вони є лише половиною тієї нормативно-правової системи, до якої ми так прагнемо.

Завдання 2.

Врегулювання суперечки: заходи ЄС щодо генетично модифікованого м'яса і м'ясних продуктів.

Інструкція. Прочитайте приклад і відповідні правила СОТ. Дайте відповіді на запитання:

1. Як Ви вважаєте, чи правильним було рішення групи експертів із врегулювання суперечки на основі торговельного закону?
2. Що Ви думаєте про прецедент, вчинений ЄС?
3. Чи інші методи оцінки ризику треба брати до уваги?

Ініціювання процедури врегулювання суперечки. 26 січня 1996 р. США звернулися до ЄС з проханням про консультацію стосовно Директиви Ради ЄС щодо заборони використання у тваринництві певних речовин, які мають гормональну дію і пов'язаних з цим заходів.

2 лютого 1996 р. Австралію та Нову Зеландію, а 8 лютого Канаду попросили приєднатися до цих консультацій. ЄС прийняв подане прохання 19 березня 1996 р. і 27 березня 1996 р. чотири країни провели спільні консультації з ЄС, не досягнувши взаємоприйнятого рішення.

25 квітня 1996 р. США звернулися до Органу врегулювання суперечок (ДСБ) з проханням створити групу експертів зі звичайним колом повноважень (WT/DS/26/6). США заявили, що заходи ЄС несприятливо вплинули на експорт американських виробників м'яса і м'ясопродуктів до ЄС, а також, що такі заходи є несумісними зі зобов'язаннями ЄС, відповідно до ГАТТ 1994 р. Угоди СФЗ, Угоди ТБТ, Угоди про сільське господарство. Заходи, вжиті Євросоюзом, суперечать положенням цих угод, але не обмежуються:

- 1) Генеральною угодою з тарифів і торгівлі (ст. ст. 3 чи 11);
- 2) Угодою про застосування санітарних і фітосанітарних заходів (ст. ст. 2, 3 і 5);
- 3) Угодою про технічні бар'єри у торгівлі (ст. 2);
- 4) Угодою про сільське господарство (ст. 4).

Вони також стверджують, що ці заходи зводять нанівець чи ушкоджують прямо чи опосередковано переваги США за цими угодами.

20 травня 1996 р. ДСБ створив групу експертів із стандартним колом повноважень (WT/DS26/7).

Австралія, Канада, Нова Зеландія і Норвегія залишили за собою право брати участь у роботі групи експертів із врегулювання суперечок як треті сторони.

Суть справи. Стурбованість європейських споживачів застосуванням гормонів для швидкого росту худоби невпинно зростала протягом 1970-х рр. як результат нелегального використання дитилстїлбестролу (відомого як DES) у виробництві телячого м'яса у Франції. Стурбованість посилювалася і повідомленнями про випадки гормональних розладів серед дорослих, особливо в Італії, можливою причиною яких називали теляче м'ясо. Європейські організації споживачів закликали до бойкоту продажу телячого м'яса, що негативно вплинуло на ринок телятини. 20 вересня 1980 р. Рада Міністрів (сільського господарства) ЄС прийняла Декларацію про заборону використання естрогену, підтримала принцип більшої гармонізації законодавства щодо ветеринарної медицини і глибшого контролю за вирощуванням тварин (як на етапі виробництва, так і на стадії забою).

Директиви Ради ЄС забороняють використання речовин, які мають тиростагичну дію чи естрогенний, андрогенний або гестагенний ефект за винятком тих випадків, коли їх застосовують ветеринари з метою сприяння росту і цим керують індивідуальні регуляторні схеми, які підтримують країни-члени ЄС. М'ясо тварин, яким давали ці гормони не може потрапляти на ринок, такі тварини не йдуть на забій. Імпорт аналогічних продуктів з третіх країн був заборонений.

Директива вимагає від країн-членів ЄС накласти заборону на імпорт з третіх країн у такий спосіб, щоб умови імпорту не були більш сприятливими, ніж ті, які застосовують у торгівлі в межах ЄС.

Директиви забороняють будь-яке використання ацетату трембалону і зероналу, естрорадіалу-17, тестостерону і прогестерону для прискорення росту тварин. Три з названих гормонів є природного походження, а інші три – штучного.

У США ці три гормони природного походження дозволені для медичного застосування (терапевтичного), естрадіол-17 використовують в зоотехнічних цілях. Усі 6 гормонів дозволено для використання з метою прискорення росту. Три гормони, які спричиняють прискорення росту – тренболон, зерааол і MGA – не використовують в зоотехнічних чи терапевтичних цілях. Для покращення росту, п'ять з цих гормонів (крім MGA) випускають у вигляді кульок (зі схваленою і незмінною кількістю складових) і

розроблені так, щоб їх можна було імплантувати у вухо тварини. MGA застосовують як кормову добавку.

У березні 1987 р. СІЛА порушили питання про заборону ЄС, відповідно до Кодексу, про технічні бар'єри у торгівлі Токійського раунду. Двосторонні консультації між США і Європейським Співтовариством не вирішили проблеми. Переконаючи, що Директива ЄС не підтверджена науковими фактами, США просили створити групу технічних експертів (ГТЕ), відповідно до статей 14.2-14.3 Кодексу про ТБТ, щоб детально вивчити питання. Це прохання відхилили на підставі відповіді ЄС, що використання інтенсифікаторів росту є методом переробки та виробництва (МПВ) і що сторони Кодексу про ТБТ мали лише зобов'язання не застосовувати МПВ з метою обійти положення Угоди. ЄС підтримав створення групи експертів, щоб «оцінити права і обов'язки Сторін, на основі статті 14.2 (Кодексу про ТБТ)». Цю суперечку не вирішили.

У відповідь, 1 січня 1989 р. США запровадили заходи у формі 100% адвалорного мита на перелік продуктів, які імпортуються з ЄС. ЄС у свою чергу попросив створити групу експертів. Це прохання США відхилили. У 1989 р. спільна Спеціальна Група США/ЄС погодилася на певні заходи, що дозволили імпорт в ЄС американського м'яса, яке має сертифікат, що воно вироблене без гормонів, а США зі свого боку вилучили деякі товари з переліку, залишивши сам перелік в силі. 19 червня 1996 р. ЄС знову попросив створити групу експертів, щоб США зняли мита на перелік продуктів з ЄС. 15 липня 1996 р., після створення групи експертів, СІЛА повністю ліквідували свій перелік.

Суть аргументів. Позиція США.

1. Дії ЄС зводилися до санітарних заходів, а відтак регламентувалися Угодою СФЗ. Проте заходи були несумісними з цією угодою, бо: а) не було оцінки ризику для здоров'я або життя; б) за своєю природою вони не були ні тимчасовими, ні не ґрунтувалися на наукових принципах; в) застосовувались не лише настільки, наскільки було необхідно для захисту здоров'я чи життя; г) були дискримінаційними, оскільки серед членів ЄС переважали однакові або подібні умови; ґ) обмежували торгівлю більше, ніж це було необхідно; д) були прихованими обмеженнями міжнародної торгівлі.

2. Згідно з положеннями ГАТТ, заходи були несумісними зі зобов'язаннями національного режиму, відповідно до статті III, оскільки забороняли імпорт і продаж певного виду м'яса та тварин, дозволяючи водночас внутрішній продаж і виробництво. Вони також були несумісними з режимом найбільшого сприяння (ст. I), бо

дискримінували імпорт м'яса і тварин лише з США. Заходи не могли бути виправданими статтею III через те, що не подано належних доказів. Такі заходи стали свавільною або не виправданою дискримінацією між країнами, де переважали подібні умови, і прихованими обмеженнями міжнародної торгівлі.

3. Якщо ж заходи ЄС не були санітарними, в такому разі вони несумісні з Угодою ТБТ.

Суть аргументів. Позиція ЄС.

1. Відповідно до статті III ГАТТ, м'ясо тварин і тварини, яким давали гормони, не є «подібними» до інших м'ясопродуктів, а навіть якщо їх визнати «подібними», то до таких продуктів не було застосовано менш сприятливий режим, аніж до продуктів внутрішнього виробництва.

2. Щодо статті I, то це не входило в компетенцію групи експертів, але в будь-якому випадку, заходи, що стали предметом суперечки, застосовувалися до всього імпорту м'яса, незалежно від країни походження.

3. Заходи відповідали всім умовам Угоди СФЗ, зокрема, вони базувалися на наукових принципах, були сумісними з правом країни-члена створити такий рівень захисту, який він вважає необхідним. Група експертів СОТ не була компетентною, щоб судити про адекватний рівень санітарних заходів чи наукові свідчення, на яких ці заходи ґрунтувалися.

ЄС також стверджував, що його заходи базувалися на принципі запобігання. Окрім того, на думку ЄС, Сполученим Штатам не вдалося довести свою правоту, оскільки вони не змогли надати докази того, що вжиті ЄС заходи обмежували торгівлю більше ніж це необхідно. Щоб досягти відповідного рівня санітарного захисту в ЄС. Євросоюз заявив, що однакові заходи застосовували до всіх тварин, яким давали гормони, а також до м'яса таких тварин, призначеного для споживання на ринку ЄС, незалежно від їхнього походження, а отже, не було жодної дискримінації чи прихованого обмеження міжнародної торгівлі. ЄС не надав аргументів щодо Угоди ТБТ, бо вважав, що ці заходи підпадають під дію Угоди СФЗ. Його представники стверджували, що вжиті заходи не порушували жодних положень Угоди СФЗ, а отже, їх слід визнати як такі, що відповідають правилам ГАТТ, зокрема, статті XX (b), оскільки вони не порушують положень і цієї угоди.

Висновки групи експертів із врегулювання суперечок. Група експертів наголосила, що в її завдання не входило вивчення необхідності Директив Ради ЄС. Здатність будь-якої країни-члена

застосувати санітарні заходи, що не впливають на міжнародну торгівлю, не є предметом обговорення у цьому випадку. Вивчення зводилося до тих аспектів заходів ЄС, які були порушені США, а саме заборони ЄС на імпорт м'яса і м'ясопродуктів з яловичини, до яких застосовували будь-які з шести специфічних гормонів стимулювання росту. Це питання обмежувалося особливими положеннями ГАТТ і Угоди СФЗ, порушеними ЄС на підтримку своєї заборони на імпорт. Тобто необхідність застосування заборони на імпорт ЄС пояснює, як винятково санітарний захід для захисту людського життя або здоров'я. Окрім того, не розглянуто права будь-якого члена вживати заходи, спрямовані не лише на захист здоров'я споживачів, але й на інші питання. У деяких країнах, де використання гормонів росту дозволено у виробництві яловичини, діють добровільні схеми прикріплення ярлика на м'ясо тварин, для вирощування яких не застосовувалися гормони.

У результаті аналізу група експертів постановила:

1) ЄС, вживаючи санітарні заходи, які не ґрунтуються на оцінці ризику, діяв всупереч вимогам, які містяться в статті 5.1 Угоди СФЗ.

2) ЄС, проводячи свавільне або невинуватене розмежування рівнів санітарного захисту, яке він вважає відповідним у різних ситуаціях, яке призводить до дискримінації або прихованого обмеження міжнародної торгівлі, діяв всупереч вимогам, що містяться в статті 5.5 Угоди СФЗ.

3) ЄС, вживаючи санітарні заходи, які не ґрунтуються на існуючих міжнародних стандартах, порушив статті 3.1 та 3.3 Угоди СФЗ.

Група експертів рекомендує, щоб Орган врегулювання суперечок попросив ЄС привести спірні заходи відповідно до його зобов'язань, згідно з Угодою СФЗ.

**ТЕМА 8. Сучасний раунд
багатосторонніх торговельних
переговорів у системі СОТ**

План практичного заняття:

- 1. Результати Уругвайського раунду переговорів ГАТТ.*
- 2. Доський раунд багатосторонніх торговельних переговорів у рамках СОТ.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Мета Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів в рамках ГАТТ – це ...
2. Уругвайський раунд багатосторонніх переговорів проходив у ...
3. В «Уругвайському раунді» могли брати участь лише ... (які країни)
4. Основні положення щодо торгівлі товарами згідно з угодами Уругвайського раунду полягають у ... (розкрити)
5. В Уругвайській декларації в галузі сільського господарства заявлено ...
6. В межах «Уругвайського раунду» сформульовано програму дії з питання нетарифних обмежень, яка передбачала ... (назвати)
7. Основні підсумки переговорів у межах Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів ... (визначити)
8. Доський раунд багатосторонніх торговельних переговорів проходив у ...
9. Основними напрямками багатосторонніх переговорів раунду «Доха – Розвиток» є ... (розкрити)
10. Підготовка позиційних документів від України по напрямках переговорів полягає у ... (розкрити)

11. Основні напрями переговорів Доха раунду у сфері торгівлі послугами: ... (перерахувати)

Типові тестові завдання

1. Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (TRIMs), укладена під час Уругвайського раунду переговорів ГАТТ, заборонила:

- а) всі TRIMs;
- б) більшість TRIMs;
- в) половину TRIMs;
- г) меншість TRIMs.

2. Угода про текстиль і одяг, укладена на Уругвайському раунді переговорів ГАТТ, була спрямована:

- а) на запровадження незалежного від ГАТТ режиму регулювання міжнародної торгівлі цими товарами;
- б) на негайне переведення міжнародної торгівлі цими товарами на принципи і правила ГАТТ;
- в) на поетапне переведення міжнародної торгівлі цими товарами на принципи і правила ГАТТ;
- г) на утворення окремої міжнародної організації, до компетенції якої належить міжнародна торгівля цими товарами.

3. Заходами «сірої зони» у зв'язку з міжнародною торгівлею текстилем і деякими іншими товарами наприкінці ХХ ст. вважали:

- а) добровільні обмеження експорту;
- б) ліцензування експорту;
- в) ембарго;
- г) демпінг.

4. Угодою про сільське господарство, укладеною на Уругвайському раунді переговорів ГАТТ, передбачено скасування нетарифних заходів:

- а) лише економічно розвиненими країнами світу;
- б) за допомогою розрахунку їх тарифного еквіваленту та додавання його до фіксованих тарифів;
- в) економічно розвиненими країнами та країнами з перехідною економікою;
- г) у результаті укладення двосторонніх угод між зацікавленими країнами.

ТЕМА 9. Проблеми комерційної дипломатії в Україні

План практичного заняття:

- 1. Етапи приєднання України до Світової організації торгівлі.*
- 2. Ключові умови і наслідки приєднання України до СОТ.*
- 3. Заходи зовнішньоторговельної політики в контексті структурних трансформацій зовнішньої торгівлі України після вступу до СОТ.*

Дати визначення понять чи короткі відповіді на запитання

1. Головні умови приєднання нових країн (у тому числі України) до СОТ: ... (назвати)
2. Процес вступу України до СОТ розпочато у ... році
3. Особливості переговорного процесу між Україною та СОТ: ... (визначити)
4. Україну було прийнято до Світової Організації Торгівлі у ... році
5. Специфічні переваги членства України у СОТ ... (розкрити)
6. Переваги вступу України до СОТ ... (розкрити)
7. Недоліки вступу України до СОТ ... (розглянути)
8. Аналіз розвитку зовнішньоторговельної діяльності України у кризовий та посткризовий періоди ... (надати оцінку)

Типові тестові завдання

1. Україна подала заявку про вступ до СОТ в:

- а) 1991 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 1994 р.;
- г) 2001 р.

2. Який з аспектів значення зовнішньої торгівлі України обумовлює вихід України на світовий ринок?

- а) джерело надходження іноземної валюти в Україну;
- б) фактор інтеграції України у світове господарство і МЕВ;
- в) фактор подолання економічної кризи;
- г) невід'ємна частина національної економіки.

3. До осіб, які приймаються на дипломатичну службу України пред'являють такі вимоги (виділити неправильні відповіді)?

- а) бути громадянином України;
- б) володіти іноземними мовами;
- в) мати диплом магістра міжнародного права;
- г) мати стан здоров'я, яке необхідне для довготермінового відрядження;
- д) мати стаж роботи в Міністерстві закордонних справ.

4. Чи є Україна членом СОТ?

- а) так;
- б) ні.

5. Систему органів дипломатичної служби України складають:

- а) Кабінет Міністрів;
- б) Протокольна служба Адміністрації Президента;
- в) Постійне представництво України при міжнародних організаціях;
- г) Комітет Верховної Ради з міжнародних відносин;
- д) Міністерство Закордонних справ України.

6. Як називається документ, після вручення якого глава дипломатичного представництва приступає до виконання своїх обов'язків?

- а) агреман;
- б) відкличні грамоти на свого попередника;

- в) дипломатичний паспорт;
- г) дипломатична карточка;
- д) вірчі грамоти;
- є) меморандум.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бураковський І., Мовчан В., Бетлій О., Куценко К., Кравчук В., Сисенко Н. Аналіз економічних наслідків вступу України до СОТ: оновлена оцінка / Міжнародна благодійна організація "Гуманітарний фонд "Єдиний світ"; Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К., 2008. – 130 с.
2. Довгань В. М. Право світової організації торгівлі. Вступ України до СОТ. – К.: КНТ, 2009. – 448 с.
3. Комерційна дипломатія : торговельна політика і право : Навч. посібник. Друге видання, доповнене та перероблене. – Львів : Астролябія, 2006. – 704 с.
4. Циганкова Т.М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ : Монографія / Т.М. Циганкова, А.О. Олефір, О.В. Фурсова [та ін.] // Мін-во освіти і науки України, Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана. – 2-ге вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 660 с.

Допоміжна

1. Адаптація інструментів управління зовнішньоекономічною діяльністю до євроінтеграційних процесів : монографія / [Адвокатова Н.О. та ін.] ; за ред. В.М. Фомішиної та І.Ю. Вольвач ; Херсон. нац. техн. ун-т. – Херсон : ХНТУ, 2015. – 281 с.
2. Герасим Ю.Й. Формування антидемпінгової стратегії захисту національних товаровиробників / Ю.Й. Герасим // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – №5-6 (70-71). – С. 29-33.
3. Гордєєва Т.Ф. Проблема запобігання та розв'язання глобальних торговельних конфліктів / Т.Ф. Гордєєва // Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: монографія / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник та ін. – К.: КНЕУ, 2011. – С. 169-183.
4. Дюмулен І.І. Міжнародна торгівля. Економіка. Політика. Практика. М.: ВАВТ, 2010. – 366 с.
5. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні / І.І. Жовква: Навчально-методичний посібник. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 104 с.
6. Жуано Д. Світова організація торгівлі : монографія / Даніель Жуано; ред. Валерій П'ятницький. – К. : Вид-во «К.І.С.», 2006. – 115 с.

7. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник / За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С. – К.: Освіта України, 2012. – 300с.
8. Зонова Т.В. Дипломатія: Моделі, форми, методи : Учебник / Т.В. Зонова. – М.: Аспект Пресс, 2013. – 348 с.
9. Козак Ю.Е., Логвінова Н.С., Батанова Т.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: сучасні особливості функціонування та аналізу розвитку. – Одеса : Одеський національний економічний університет, 2012. –182 с.
10. Мировая экономика: Учебное пособие / Под ред. Козака Ю.Г. – К.: ЦУЛ, 2013. – 212 с.
11. Міжнародні економічні відносини : підручник / [А. П. Голіков та ін.] ; за ред. проф. А.П. Голікова, проф. О.А. Довгаль ; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – 463 с.
12. Нижник В.М. Економічна дипломатія та економічна безпека України : Навчальний посібник / В.М. Нижник. – Хмельницький: ХНУ, 2007. – 299 с.
13. Панфілова О.Є. Особливості проведення Дохійського раунду переговорів у багатосторонній торговельній системі СОТ / О.Є. Панфілова // Митна справа. – 2015. – №3(99). – С. 16-21.
14. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : Навчальний посібник / Н.М. Тюріна, Н.С. Карвацка. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 408 с.
15. Фомішин, С. В. Міжнародні економічні відносини : Навчальний посібник / С.В. Фомішин, Ю.В. Колесник. – Львів : Новий світ-2000, 2010. – 360 с.

Інформаційні ресурси

1. WTO: 2013 Press Releases. [Electronic resource]. Mode of access: www.wto.org/english/news_e/pres12_e/pr658_e.htm.
2. Глобальная конкурентоспособность 2013 – 2014 : доклад / World Economic Forum (Всемирный экономический форум) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/GCR2013-14/GCR_Rankings_2013-14.pdf.
3. Офіційний сайт Незалежного моніторингу політики, що впливає на світову торгівлю (Global trade alert) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу : <http://www.globaltradealert.org>.
4. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
5. Офіційний сайт Державної Служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Європейський вибір України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.miniust.gov.ua/7g.html>>.
7. План стратегії України в умовах глобалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.delukr.ses.eu.int>>.
8. Сайт інформаційно-аналітичного та експертного центру України в галузі зовнішньої торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.dzi.mfert.gov.ua>>.
9. Статистична служба Європейської комісії (Євростат) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.europa.eu.int>>.

ЗМІСТ

Вступ	3
Навчально-методичне забезпечення тем дисципліни	5
Тема 1. Інституційна основа та ключові принципи функціонування сучасної торгової системи СОТ	5
Тема 2. Процесуальні механізми системи світової торгівлі	9
Тема 3. Система сучасних правил світової торгівлі товарів	12
Тема 4. Особливості комерційної дипломатії у сфері міжнародної торгівлі послугами	22
Тема 5. Комерційна дипломатія: міжнародна торгівля та права інтелектуальної власності	25
Тема 6. Торговельні заходи захисту внутрішнього ринку	28
Тема 7. Механізм врегулювання торговельних суперечок у рамках СОТ	32
Тема 8. Сучасний раунд багатосторонніх торговельних переговорів у системі СОТ	42
Тема 9. Проблеми комерційної дипломатії в Україні	44
Рекомендована література	47

Навчально-методичне видання

АНДРОСОВА Тетяна Василівна
ШТАЛЬ Тетяна Валеріївна
КОТ Олена Володимірівна
ПЕЧЕНКА Оксана Іванівна
БЛОХІНА Ольга Миколаївна

ТОРГОВА ПОЛІТИКА ТА КОМЕРЦІЙНА ДИПЛОМАТІЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ТРЕНІНГУ

**для студентів спеціальності
7.03050301 «Міжнародна економіка»**

Авторська редакція

Підп. до друку 30.12.2015 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Умов. друк. арк. 3,0 . Обл.-вид. арк.
Наклад 50 прим. Поз. 161. Замов. № 12-15

Надруковано ТОВ «Видавництво Форт»
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців ДК №333 від 09.02.2001р.
61023, м. Харків, а/с 10325